

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Західноукраїнський національний університет
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКОВОГО
СЕРЕДОВИЩА**

Спеціальність: 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітньо-професійна програма: Фінанси

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи Фзвнм-21
С.С. Пушков

Вінниця – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА.....	7
1.1. Економічний зміст поняття «фінансовий результат».....	7
1.2. Методичні підходи оцінки та управління фінансовими результатами.....	13
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	18
2.1. Особливості формування фінансових результатів на підприємстві в умовах нестабільного ринку.....	18
2.2. Оцінка ефективності управління фінансовими результатами ПП «Клекотинське».....	27
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	33
3.1. Управління фінансовими результатами як елемент підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.....	33
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47

ВСТУП

Метою кожного підприємства є досягнення сприятливих фінансових результатів, співмірних з прибутком керівництва. Будучи основою ринкової економіки, прибуток є важливим фактором, що сприяє ефективному використанню трудових, матеріальних і фінансових ресурсів підприємства. Прибуток є основним показником усіх виробничо-господарських процесів, що здійснюються в рамках підприємницької діяльності.

Фінансові показники підприємства є ключовим індикатором успішності управлінських рішень, впровадження сучасних технологій, ефективності праці та контролю собівартості продукції. Саме ці складові формують загальну продуктивність виробництва. Стабільні фінансові досягнення стають основою розвитку ринкової економіки та відіграють важливу роль у соціальному прогресі, сприяючи зростанню як самих підприємств, так і економіки країни загалом.

Ефективне управління фінансовими показниками компанії вимагає дотримання принципів системного та комплексного підходу. Це особливо важливо в умовах нестабільної світової економічної та політичної ситуації, зростання бізнес-ризиків та посилення конкуренції. У цьому контексті необхідна розробка ефективної політики управління фінансовими результатами, яка є ключовим елементом загальної стратегії розвитку компанії.

Питання зростання фінансових результатів підприємств привертає значну увагу в економічній науці. Праці таких визнаних науковців, як В.Г. Андрійчук, М.І. Ковальчук, А.М. Стельмахук та інші, вносять важливий внесок у розробку теоретичних і практичних аспектів цього питання. Однак, незважаючи на досягнення в цій сфері, залишається актуальною проблема розробки ефективних стратегій та тактик управління фінансовими результатами підприємств як єдиної системи, підпорядкованої загальній фінансовій та генеральній стратегії розвитку підприємств в умовах

невизначеності та високих ризиків, що супроводжують мінливе ринкове середовище.

Мета і основні завдання дослідження. Метою дослідження є комплексне вивчення основних аспектів формування фінансових результатів підприємства, зокрема сутності, ключових завдань, джерел, об'єктів та методів їх аналізу, із фокусом на діяльність ПП «Клекотинське». У межах дослідження передбачається аналіз фінансових результатів за різними видами діяльності підприємства та розробка практичних рекомендацій для їх оптимізації та покращення ефективності фінансового управління.

Для досягнення мети дослідження необхідно виконати такі основні завдання:

- дослідити сутність поняття фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств;
- дослідити теоретичні та організаційні засади управління фінансовими результатами підприємств;
- продемонструвати інструментарій системи управління фінансовими результатами діяльності підприємства;
- описати організаційно-економічну характеристику ПП «Клекотинське»;
- проаналізувати та оцінити сучасний стан розвитку та фінансові результати підприємств України у 2021-2023 рр;
- надати загальну характеристику та аналіз фінансової діяльності ПП «Клекотинське» за 2021-2023 рр;
- визначити напрями вдосконалення оцінки та управління фінансовими результатами діяльності підприємств.

Об'єктом дослідження виступає механізм оцінки та оптимізації фінансових результатів функціонування підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретичні основи, методичні підходи та практичні аспекти оптимізації управління фінансовими результатами підприємств.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження базується на аналізі наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників, які розглядають сучасні концепції економічної теорії, підходи до економічного аналізу та управління, а також принципи інформаційного забезпечення для ефективного управління фінансовими показниками підприємств. У ході роботи застосовувалися різноманітні методи:

1. Статистичні та графічні методи аналізу - для вивчення, групування, порівняння та візуалізації емпіричних даних, що дозволило дослідити основні тенденції розвитку фінансових результатів діяльності підприємства

2. Методи теоретичного узагальнення та порівняння - для детального пояснення змісту та сутності фінансових результатів, систематизації існуючих знань та кращого розуміння досліджуваного явища

3. Комплексні методи аналізу - для формування практичних рекомендацій щодо реалізації стратегій оптимізації прибутковості підприємства, які враховують усі аспекти діяльності підприємства та сприяють підвищенню ефективності управління фінансовими результатами.

Ці методи забезпечують обґрунтованість висновків і рекомендацій та дають можливість науково обґрунтовано висувати стратегії управління фінансовими результатами підприємств в умовах сучасної економіки.

Інформаційна база дослідження включає наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, які стосуються оцінки та управління фінансовими результатами підприємств, нормативно-правову базу, фінансову звітність ПП «Клекотинське» за 2019–2021 роки, офіційні дані Державного комітету статистики України, інформацію з Інтернету, спеціалізовані видання, а також власні аналітичні розрахунки.

Наукова новизна роботи полягає у розробці теоретико-методичних підходів до формування фінансових результатів підприємства, враховуючи принципи збалансованого розвитку.

Практичне значення дослідження відображається у можливості використання запропонованих теоретичних і практичних рекомендацій для

покращення оцінки та управління фінансовими результатами діяльності ПП «Клекотинське».

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота включає вступ, основну частину з трьох розділів, висновки та перелік використаних джерел. Загальний обсяг документа складає 50 сторінок, з яких 5 займають таблиці, а 13 – ілюстрації. У списку літератури наведено 62 джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

1.1 Економічний зміст поняття «фінансовий результат»

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується спрямованістю діяльності суб'єктів господарювання на отримання максимальної економічної вигоди, що відображається у їхніх фінансових результатах. Ключовим фактором реалізації цієї мети є завершення циклу діяльності підприємства та досягнення належного фінансового результату, який відображає всі аспекти функціонування підприємства, включаючи ефективність системи управління, рівень технічної та виробничої організації, а також контроль за витратами.

Головною метою існування та діяльності будь-якої юридичної особи, незалежно від галузі чи форми власності, є отримання прибутку, що визначає її фінансову результативність. Фінансові показники відіграють ключову роль у формуванні інвестиційної привабливості, забезпеченні стабільності державного бюджету та підтримці сталого розвитку комерційних і промислових структур.

Аналіз фінансових результатів і прийняття ефективних управлінських рішень для їх оптимізації є ключовим чинником забезпечення підвищення результативності роботи підприємств. Під фінансовими результатами розуміють зміну обсягу власного капіталу, спричинену здійсненням господарської діяльності у визначений звітний період. Вони виступають одними з найважливіших індикаторів, які відображають стратегічний вектор розвитку підприємства, а також рівень ефективності його фінансових, виробничих і інвестиційних процесів.

Аналіз наукових робіт українських та зарубіжних учених, таких як

Андрій Петров, Марія Сидоренко та Олег Іванов, демонструє різноманітність підходів до трактування терміна «фінансовий результат», хоча загальний зміст цього поняття залишається спільним. Прибуток вважається ключовим фінансовим показником господарської діяльності, і його зростання свідчить про збільшення фінансових ресурсів підприємства. Таким чином, фінансові результати, що виражаються у вигляді прибутку або збитків, слугують індикатором ефективності фінансових, інвестиційних і операційних процесів. При цьому прибутковість, як основний критерій бізнес-стратегії, повинна сприяти розвитку виробництва та підвищенню добробуту всіх працівників, залучених у цей процес.

Таблиця 1.1

Порівняльний аналіз визначення сутності поняття «фінансові результати» різними науковцями [11]

Автори	Сутність поняття «Фінансові результати»
Загородній А.Г. Вознюк Г.Л.	Фінансовий результат являє собою різницю між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час (приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді).
Скасюк Р. В	Фінансовий результат - це якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства.
Борисов А.В.	Фінансовий результат - це виражений у грошовій формі економічний результат господарської діяльності підприємства, об'єднання, організації в цілому чи його окремих підрозділів.
Греченко Ю. А.	Фінансовим результатом діяльності підприємства може бути чистий прибуток - це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, або чистий збиток - це перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких було здійснено витрати.
Лондар С.Л., Тимошенко О. В.	Фінансовий результат являє собою приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.
Мочерний С.В.	Фінансовий результат - грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках.
Вороніна О.О.	Фінансовий результат - це якісна характеристика фінансово-господарської діяльності, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства.
Загородній А.Г.	Фінансовий результат - це приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному

Фінансові результати займають ключове місце серед економічних показників, оскільки вони інтегрують усі аспекти діяльності підприємства та слугують комплексним індикатором його ефективності. Вони охоплюють широкий спектр елементів господарської діяльності: стан і використання основних засобів, залучення трудових ресурсів, управління фондами та матеріальними ресурсами, рівень продуктивності праці, формування відпускних цін і раціональність виробничих витрат. Таким чином, фінансові результати не лише відображають поточний стан підприємства, а й виступають орієнтиром для подальшого вдосконалення всіх процесів, пов'язаних із його функціонуванням.

Для більш детального розгляду пропоную класифікувати фінансові результати господарської діяльності за такими ознаками:

- 1) за способом використання: позитивні, негативні, нульові;
- 2) за періодом формування: минулі, звітні, майбутні;
- 3) за характером використання: розподільчі, невикористані;
- 4) за джерелом формування: від реалізації, володіння активами, зміни цін.

За значенням результату господарювання фінансові результати поділяються на прибуток (позитивний фінансовий результат) та збитки (негативний фінансовий результат).

Фінансовий результат являє собою різницю між загальними доходами та витратами підприємства, виступаючи ключовим показником його економічної діяльності. Його структура охоплює два основні компоненти: прибутки або збитки, що виникають у результаті фінансових операцій, та результати виробничої діяльності. Особливу роль відіграє прибуток, отриманий від основної діяльності, адже він формується за рахунок реалізації продукції. Його величина залежить від обсягу отриманого прибутку за продану продукцію, а також від змін у частці прибутку, пов'язаній із продукцією, яка залишається нереалізованою.

Прибуток від реалізації продукції формується під впливом трьох

ключових факторів: ціни, обсягу виробництва та собівартості. Обсяг виробництва, своєю чергою, визначається ефективністю використання трьох основних складових виробничого процесу: основних засобів, трудових ресурсів та матеріальних запасів. Ефективність використання матеріальних ресурсів залежить від їх доступності та продуктивності, яка вимірюється показником матеріаломісткості, що відображає обсяг матеріальних витрат на одиницю продукції. Таким чином, оптимізація матеріаломісткості сприяє підвищенню загальної результативності виробництва.

Таким чином, діяльність підприємств завершується певним фінансовим результатом – прибутком або збитком, який визначається шляхом співставлення отриманих доходів і понесених витрат за звітний період. Прибуток є економічною категорією, що характеризує конкретну міру винагороди, що пропонується власнику виробництва в якості компенсації за його вклад у виробничо-фінансову діяльність, виконану за звітний період, унаслідок якої формується додана вартість.. Класифікація видів прибутку є досить розгалуженою і потребує окремого детального розгляду (див. рис. 1.1).

Рис.1.1 Класифікація видів прибутку [8]

Прибуток підприємства є важливим економічним показником, що

формується під впливом численних зовнішніх та внутрішніх факторів. Зовнішні чинники включають державне регулювання, економічні умови господарювання, платоспроможний попит споживачів та місткість ринку. Внутрішні фактори охоплюють обсяг виробленої продукції, її ціни, асортимент і собівартість виробництва. Прибуток, як частина виручки, що залишається після покриття всіх витрат, є результатом виробничо-господарської діяльності підприємства.

Прибуток виконує ключову роль у функціонуванні підприємства, проявляючи свою економічну сутність через кілька основних функцій:

1. Критеріальна функція – слугує головним показником оцінки ефективності діяльності підприємства та рівня управління ним, відображаючи результативність прийнятих рішень.

2. Ресурсна функція – забезпечує підприємство фінансовими засобами, необхідними для підтримання стабільності, розширення діяльності та реалізації стратегічних цілей. Наявність прибутку стимулює зростання та підвищення ефективності операцій.

3. Функція перерозподілу – використовується як джерело фінансування господарських потреб, розвитку підприємства, сплати податків і внесків, що сприяє збереженню економічної стійкості.

Формування прибутку на підприємстві є поступовим процесом, що охоплює різні аспекти його діяльності. Основна частина прибутку зазвичай генерується від продажу продукції протягом фінансово-операційного року. Прибуток визначається як різниця між доходами від реалізації продукції та витратами, пов'язаними з її виробництвом і збутом. Загальний фінансовий результат підприємства формується завдяки взаємодії основної, операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також може змінюватися під впливом непередбачених подій.

Збиток є економічною категорією, що відображає перевитрати власників факторів виробництва у процесі виробничо-фінансової діяльності підприємства. Він виникає, коли витрати на здійснення діяльності

перевищують доходи, що отримано в результаті цієї діяльності, навіть якщо було створено додаткову вартість. Збиток характеризує негативний фінансовий результат підприємницької діяльності, при якому сукупні витрати перевищують сукупні доходи.

Відповідно до П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”, збиток виникає у разі, коли загальна сума витрат перевищує отримані доходи, на які ці витрати були спрямовані. Це важливий показник, що свідчить про неефективність використання ресурсів і потребує корекції управлінських рішень.

Основні причини виникнення збитків на підприємстві включають:

1. **Висока собівартість продукції**, що знижує її прибутковість.
2. **Знецінення запасів**, що веде до втрат на складах.
3. **Зменшення обсягів реалізації**, коли попит на продукцію знижується.
4. **Зниження цін на реалізовану продукцію**, що веде до меншого доходу від продажу.
5. **Вимушені простой**, через які підприємство не може повністю використовувати свої виробничі потужності.
6. **Курсові різниці**, коли зміна валютного курсу негативно впливає на фінансові результати.
7. **Збитки від позареалізаційних операцій**, що виникають внаслідок неосновних, але значних витрат.

Формування фінансових результатів, будь то прибуток чи збиток, базується на максимально ефективному задіянні всіх наявних ресурсів підприємства шляхом оптимізації управління його фінансовою, інвестиційною та операційною діяльністю [32].

Таким чином, структуру процесу формування фінансових результатів, включаючи прибуток і збиток, можна візуалізувати у вигляді схеми, представленої на рис. 1.2

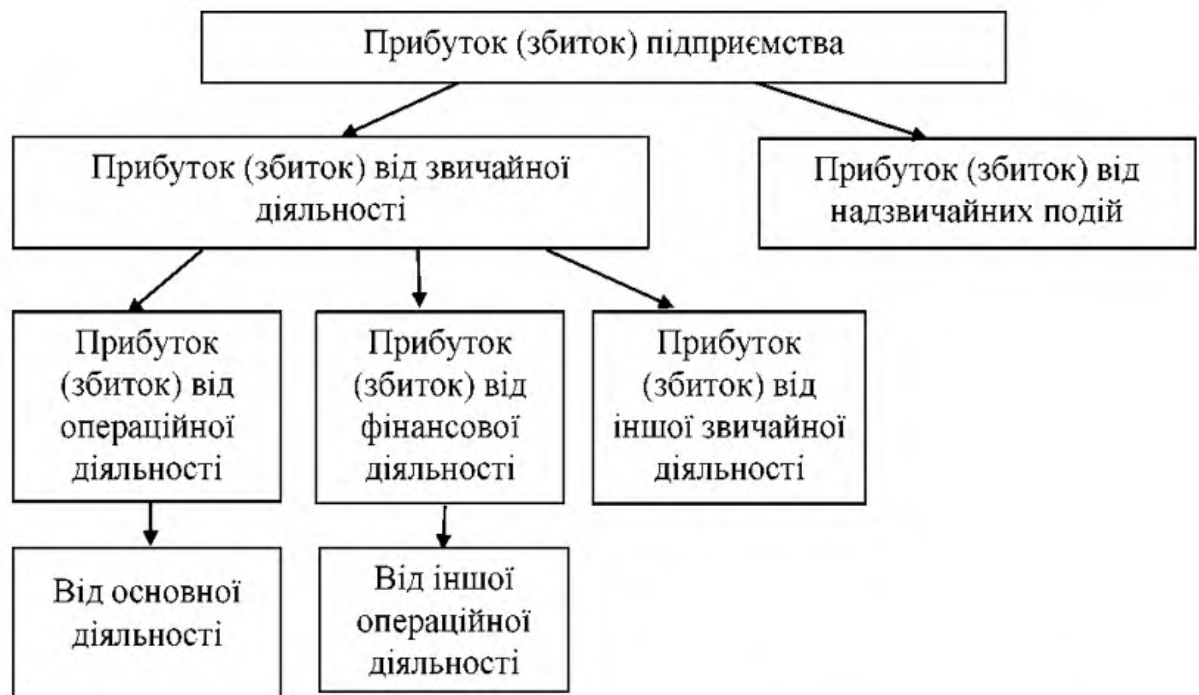

Рис.1.2. Схема формування прибутку (збитку) підприємства [18]

Формування фінансових результатів є невід'ємною частиною загальної системи управління підприємством, яка забезпечує прийняття рішень для досягнення необхідного рівня показників, орієнтованих на реалізацію тактичних і оперативних цілей.

Фінансовий результат являє собою прибуток або збиток, отриманий підприємством унаслідок його діяльності. Він є одним із ключових економічних показників, що відображає підсумки господарської діяльності та дає комплексну оцінку її ефективності.

1.2 Методичні підходи оцінки та управління фінансовими результатами

Функції українських компаній в першу чергу спрямовані на отримання фінансових результатів. Тому фінансовим службам підприємств важливо своєчасно і якісно оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів.

Методологічні засади оцінки, формування та відображення в бухгалтерському обліку інформації про фінансові результати, доходи, витрати та діяльність підприємства визначаються міжнародними стандартами

фінансової звітності, законодавством України, зокрема Законом "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", а також національними стандартами, такими як П(С)БО 15 "Доходи" та П(С)БО 16 "Витрати". Ці положення є обов'язковими для застосування підприємствами всіх форм власності.

Джерелами аналітичної інформації є бухгалтерська звітність, зокрема форма №1-м "Баланс (корпоративний)" і форма №2 "Звіт про фінансові результати". У звітах про фінансові результати відображаються доходи, витрати та підсумкові фінансові результати діяльності компанії за певний період.

Фінансова звітність має важливе значення, оскільки забезпечує користувачів повною, достовірною та неупередженою інформацією про прибутки, збитки, доходи та витрати компанії за звітний період [12].

Основні завдання аналізу фінансових результатів підприємства включають:

1. Виявлення факторів, що впливають на формування прибутку, і оцінка ступеня їх впливу;
2. Розробка заходів для ефективного використання виявлених резервів з метою підвищення фінансових результатів;
3. Контроль і управління виконанням планів з отримання прибутку;
4. Ідентифікація резервів для збільшення прибутку;
5. Дослідження напрямків і тенденцій розподілу прибутку, з урахуванням довгострокових і короткострокових цілей підприємства [2].

Схематично дані завдання можна розглянути на рис.1.3.

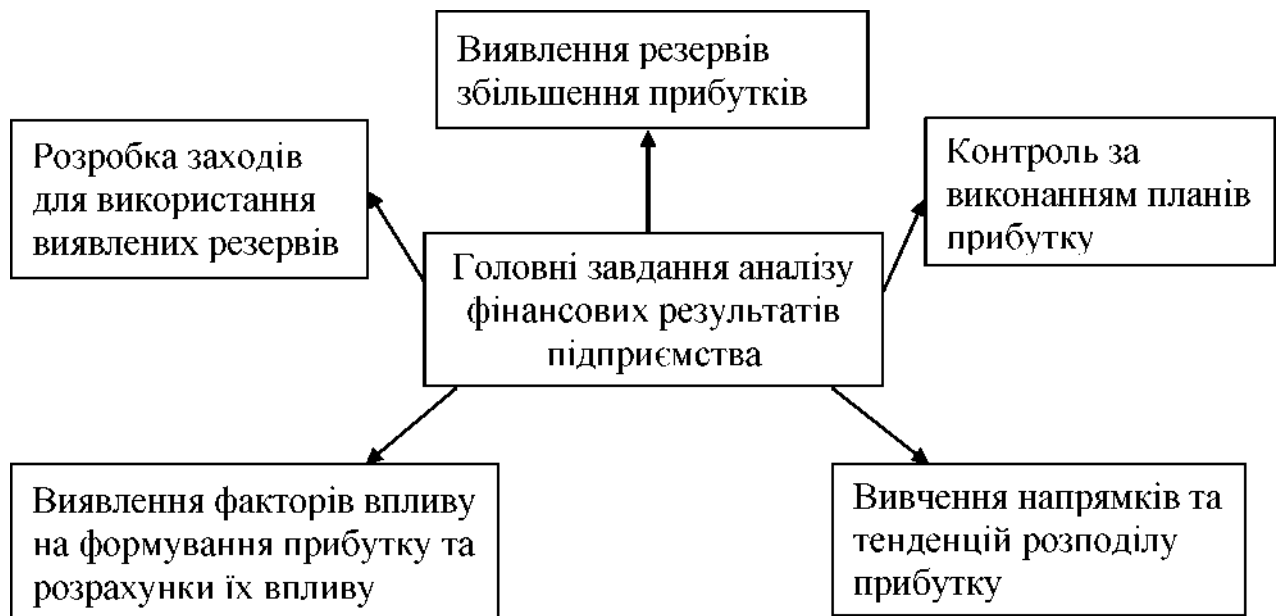

Рис.1.3. Головні завдання аналізу фінансових результатів підприємства [5]

Головною метою аналізу фінансових результатів є вивчення змін абсолютних і відносних показників, оцінка впливу різних факторів на рентабельність і прибутковість підприємства, а також визначення поточного рівня його рентабельності.

Управління фінансовими активами здійснюється через послідовне виконання таких обов'язкових процедур:

1. Встановлення оптимального обсягу фінансових активів з огляду на стратегічні цілі підприємства.
2. Дослідження поточного стану активів і визначення впливу внутрішніх та зовнішніх чинників на їх динаміку.
3. Планування фінансових результатів шляхом розрахунку їх прогнозованого обсягу відповідно до поставлених завдань підприємства.
4. Розробка конкретних заходів для досягнення запланованих результатів.

Але ключовим є вибір способу управління фінансовими результатами підприємства. Для управління фінансовими результатами ви можете використовувати такі методи, як розподіл прибутку, планування прибутку, аналіз факторів прибутку та управління прибутком на основі організації центру відповідальності [6].

Узагальнену модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства можна розглянути у вигляді наступної схеми (рис.1.4).

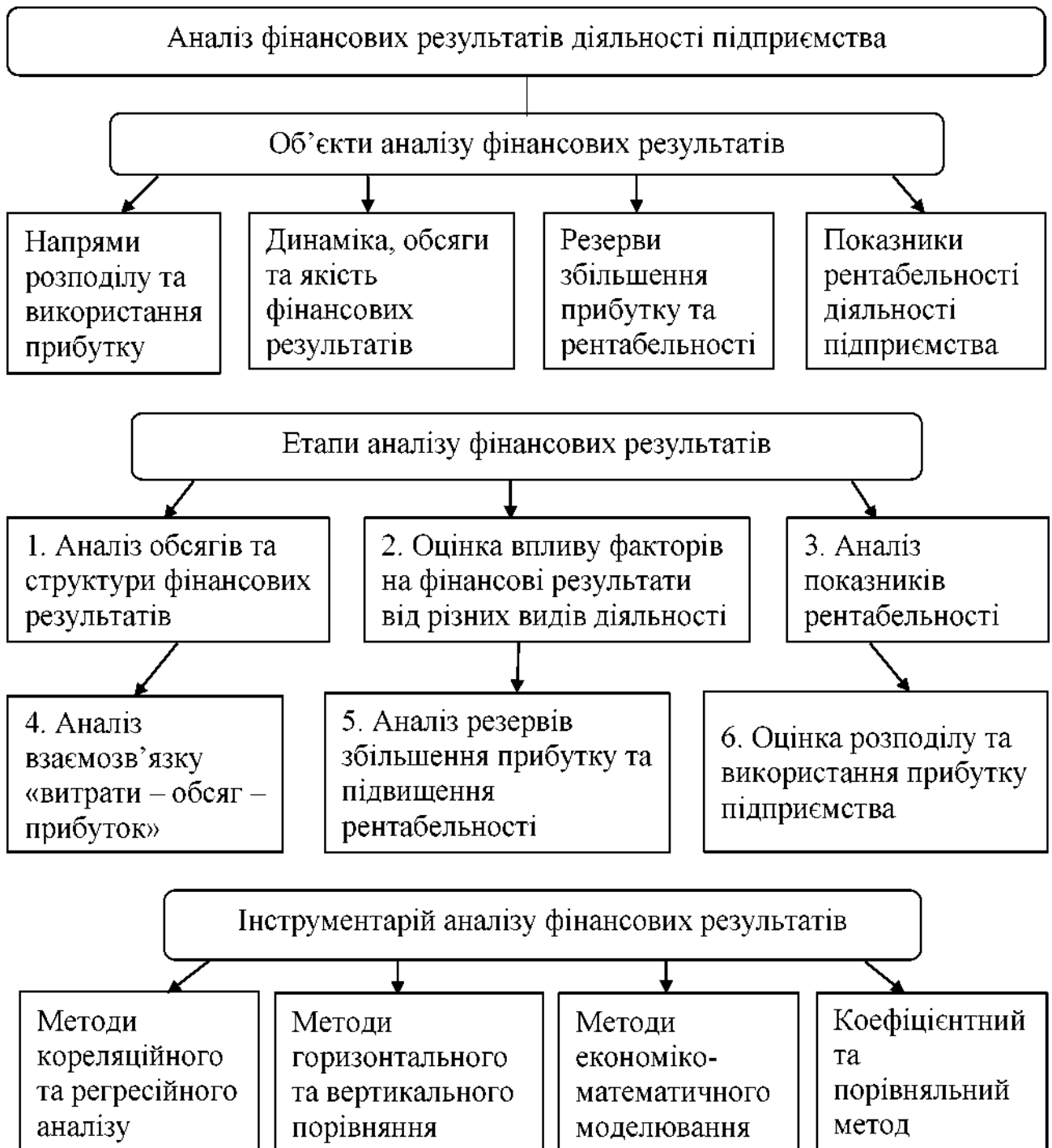

Рис. 1.4. Загальна модель аналізу фінансових результатів діяльності підприємства [35]

Головним завданням фінансового менеджменту організації є досягнення та підтримка належного рівня конкурентоспроможності компанії як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. При цьому фінансово-

господарська діяльність підприємства має спрямовуватися на забезпечення зростання добробуту його власників. Таким чином, забезпечення ефективності фінансового менеджменту щодо діяльності компанії передбачає перевірку, розробку та впровадження певних моделей управління фінансовими показниками як загальної системи прогнозування, планування, управління та розподілу фінансових результатів діяльності компанії.

Під фінансовим результатом слід розуміти збільшення прибутку (збитку) підприємства від фінансово-господарської діяльності у звітному періоді та збільшення рентабельності (збитку). Збільшення прибутку дозволяє збільшити розмір статутного капіталу компанії і фінансову стійкість, що позитивно позначається на структурі в цілому.

До основних функцій управління фінансовими результатами відносяться:

1. Значення показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства (чистий прибуток (збиток));
2. Рівень якості фінансових результатів може бути класифікований як високий, оптимальний, середній або низький [16].

Отже, фінансовий результат являє собою прибуток або збиток підприємства, який відіграє важливу роль у забезпеченні не лише зміцнення державного бюджету, а й стимулювання ділової активності підприємств фінансового та промислового секторів.

Ефективність аналізу фінансових результатів залежить від правильно обраної методології, яка дозволяє отримати точні показники, забезпечує ефективне використання фінансових ресурсів підприємства, сприяє дотриманню бухгалтерської та кредитної дисципліни, об'єктивній самооцінці та обґрунтованому прийняттю інвестиційних рішень.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Особливості формування фінансових результатів на підприємстві в умовах нестабільного ринку

У сучасних умовах досягнення позитивного фінансового результату, тобто прибутку, виступає основною ціллю кожного суб'єкта господарювання. Зусилля підприємства зосереджені на забезпеченні стабільного зростання прибутку або, щонайменше, на підтримці його на сталому рівні. Прибуткова діяльність є фундаментом для розширення виробничих потужностей і створення сприятливих передумов для подальшого розвитку підприємства та зміцнення його позицій у бізнес-середовищі.

Формування фінансових результатів сільськогосподарських підприємств залежить від специфіки виробничо-господарської діяльності цих структур. До таких особливостей належать демографічна ситуація, соціально-економічний стан суспільства, митна політика держави, засоби підтримки вітчизняних виробників, а також багатогранний характер діяльності сільськогосподарських підприємств, що включає вирощування різноманітних культур, продукцію тваринництва, переробку власної сировини та наукові розробки в галузі.

Фінансові результати аграрних підприємств формуються під впливом двох основних груп чинників:

- **Зовнішні чинники**, що не контролюються підприємством і залежать від зовнішнього середовища.
- **Внутрішні чинники**, які визначаються управлінськими рішеннями та безпосередньо залежать від діяльності підприємства [41].

Ці фактори детально відображені на рисунку 2.1.

Рис. 2.1 Чинники, що впливають на формування фінансових результатів аграрних підприємств [41]

Кожна компанія оцінює свою діяльність на основі результатів своєї діяльності. Фінансові показники відображають ефективність підприємства і його вигоди, які є основними цілями підприємства. Отже, необхідно проаналізувати фінансові результати ПП «Клекотинське» за 2,1 року 2020-2021, як показано в таблиці.

У період 2019–2021 років оборотні активи компанії демонструють стійку тенденцію до зростання. Зокрема, у 2020 році порівняно з 2021 роком їх обсяг зріс на 9,9%, а у 2021 році порівняно з 2020 роком – ще на 24,7%. Це позитивний результат, так як збільшує обсяг продукції, що випускається компанією продукції, знижує ризик компенсації авансованого капіталу і збільшує прибуток за рахунок прискорення реалізації оборотних коштів.

Таблиця 2.1

Основні фінансово-економічні показники діяльності ПП «Клекотинське»
за 2019-2021 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2019	2020	2021	2020/ 2019рр	2021/ 2020рр.	2020/ 2019рр.	2021/ 2020рр.
Оборотні активи	10658,1	11715,6	14604,6	1057,5	2889,0	9,9	24,7
Необоротні активи	14850,1	16486,3	19105,3	1636,2	2619,0	11,1	15,9
Власний капітал	14227,0	16988,6	20206,8	2761,6	3218,2	19,4	18,9
Поточні зобов'язання	11281,2	11213,3	13503,1	-67,9	2289,8	-0,6	20,4
Чистий прибуток	839,2	2767,2	3223,5	1928,0	456,3	229,7	16,5
Собівартість реалізованої товарної продукції, послуг	19665,9	23046,8	31743,5	3380,9	8696,7	17,2	37,7

Примітка. Сформовано автором на основі фінансової звітності

Щодо необоротних активів, у 2020 році порівняно з 2019 роком їх обсяг зріс на 11,1%, що становить 16 362 тис. грн. У 2021 році, у порівнянні з 2020 роком, приріст склав 15,9%, або 26 190 тис. грн. Зростання необоротних активів свідчить про зміцнення економічного потенціалу підприємства та підвищення його позицій на ринку. Особливо важливо, що збільшення активів, зумовлене розширенням обсягу необоротних активів на 2 619,0 тис. грн, свідчить про економічне зростання і активізацію діяльності підприємства на ринку.

За аналізований період динаміка акцій компанії також демонструє позитивні результати. У 2020 році обсяг акцій зріс на 19,4%, а у 2021 році – ще на 18,9% порівняно з попереднім роком. Така тенденція є дуже сприятливою для компанії, оскільки збільшення акцій свідчить про розвиток підприємства та зменшення його залежності від кредиторів.

Щодо поточних зобов'язань, у 2020 році спостерігалось зниження на 0,6%, що є позитивним результатом. Це зниження пов'язане з тим, що збільшення капіталу та зменшення заборгованості дозволяє компанії знижувати свою залежність від зовнішніх джерел фінансування, що, в свою

чергу, робить її більш конкурентоспроможною на ринку. Однак у 2021 році поточні зобов'язання зросли на 20,4%, що потребує додаткового аналізу для виявлення причин такого збільшення.

Динаміка чистого прибутку демонструє стійке зростання: у 2020 році він збільшився на 229,7% порівняно з 2019 роком, а у 2021 році приріст становив 16,5% відносно попереднього року. Це вказує на високу ефективність діяльності компанії, яка досягає фінансового зростання завдяки розширенню асортименту товарів і послуг.

Собівартість реалізованих товарів і послуг також демонструє тенденцію до збільшення. У 2020 році порівняно з 2019 роком вона зросла на 17,2% (3380,9 тис. грн), а у 2021 році порівняно з 2020 роком — на 37,7% (8696,7 тис. грн). Це зростання може бути позитивним, оскільки воно вказує на зростання обсягів виробництва та продажів, але також важливо зазначити, що чим вища собівартість продажів, тим менший фінансовий результат і більше нарахованого податку на прибуток.

Динаміка основних фінансово-економічних показників НС "Клекотинське" за період 2019-2021 років свідчить про позитивний тренд розвитку компанії, ефективне використання її ресурсів і можливостей, що є хорошим індикатором для майбутнього розвитку підприємства.

Рис. 2.2 Зміни темпів зростання ключових фінансово-економічних показників діяльності ПП «Клекотинське» у період 2019-2021 років.

Примітка. Сформовано автором

Формування фінансових результатів у сільськогосподарських підприємствах, зокрема в ПП "Клекотинське", ґрунтується на виконанні основної операційної діяльності, що включає широкий спектр сільськогосподарських процесів. Це включає виробництво та реалізацію різноманітної сільськогосподарської продукції, зокрема:

- Вирощування зернових культур (пшениця, ячмінь, кукурудза).
- Технічні культури (соя, соняшник).
- Вирощування овочів, баштанних, коренеплодів.
- Розведення молочних корів і іншої великої рогатої худоби, свиней.
- Допоміжні та післязбиральні роботи, виробництво цукру, борошномельна продукція, виробництво олії та тваринних жирів.
- Торгівля сільськогосподарською продукцією, такими як зерно, насіння, корми, м'ясо, м'ясопродукти, а також надання транспортних послуг.
- Оренда і експлуатація нерухомості.

Для більш детального аналізу ефективності діяльності ПП "Клекотинське" використовуються економічні та фінансові показники, які дозволяють оцінити результати роботи підприємства. Це включає порівняльний аналіз за поточний рік із минулим, зокрема по виробничим показникам, таким як обсяг виробництва, собівартість продукції, прибутковість та інші.

Таблиця 2.2, яку ви зазначили, ймовірно, містить інформацію щодо виробничих показників ПП "Клекотинське", що допоможе оцінити продуктивність і рентабельність сільськогосподарської діяльності підприємства, порівняти її з попередніми періодами і знайти можливості для покращення ефективності.

Цей аналіз має ключове значення для забезпечення фінансової стабільності підприємства, а також для визначення напрямків для його подальшого розвитку та оптимізації витрат.

Таблиця 2.2

Структура виробництва ПП «Клекотинське»

Назва культури	Площа посіву, га	Обсяг виробництва	
		ц	%
Культури зернові та зернобобові	626,0	31063,0	77,78
- пшениця озима	270,0	8150,0	20,41
- ячмінь озимий	135,0	6742,0	16,88
- кукурудза на зерно	221,0	16171,0	40,49
Культури технічні	420,0	8873,0	22,22
- соя	128,0	1845,0	4,62
- соняшник	292,0	7028,0	17,60
Всього:	1046,0	39936,0	100

Примітка. Сформовано автором на основі інформації про підприємство

Аналізуючи структуру виробництва підприємства, можна відзначити, що основна частина посівних площ відведена під зернові та зернобобові культури, які займають 626,0 га, що є значною часткою в загальній площі. Крім того, важливу роль у сільськогосподарському виробництві відіграють технічні культури.

Серед зернових та зернобобових культур ключове місце займає озима пшениця, яка вирощується на площі 270,0 га, що складає 20,41% від загального обсягу. За нею слідує кукурудза на зерно з посівною площею 221,0 га, яка забезпечує виробництво у 16171,0 ц. Третю позицію займає озимий ячмінь із площею вирощування 135,0 га та врожаєм у 6742,0 ц.

Щодо промислових культур, на них припадає значна частина посівних площ. Соняшник займає площу 292,0 га з обсягом виробництва 7028,0 ц, що становить 17,60% від загального обсягу. Соя, яка займає площу 128,0 га, має обсяг виробництва 1845,0 ц (4,62%).

Таким чином, структура посівних площ підприємства характеризується значним акцентом на вирощування зернових культур, зокрема пшениці та кукурудзи, а також важливим місцем технічних культур, таких як соняшник і соя.

Таким чином, ПП «Клекотинське» виділило найбільшу площу землі під посів озимої пшениці, однак найбільшого обсягу виробництва було досягнуто від вирощування кукурудзи. Обсяг виробництва продукції можна розглянути на рис. 2.3.

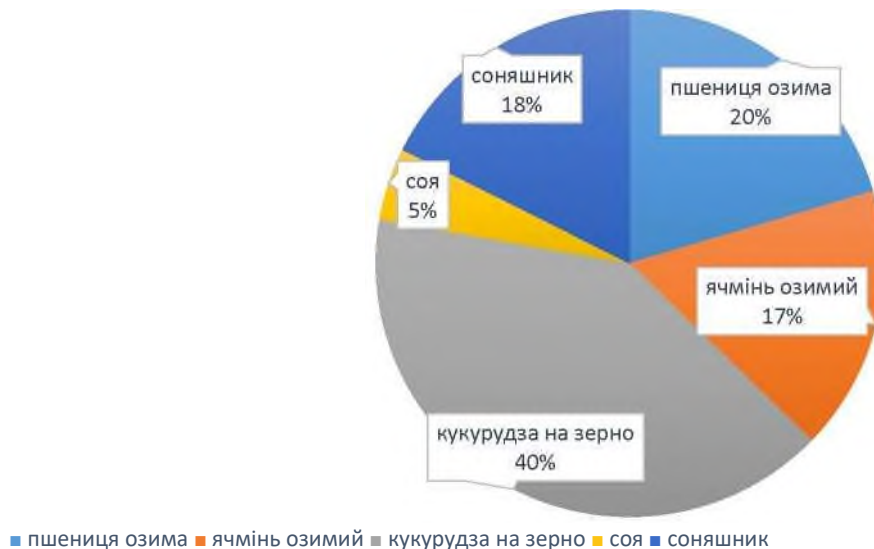

Рис. 2.3 Обсяг виробництва продукції ПП «Клекотинське» за 2021 рік у %

Примітка. Сформовано автором

Для забезпечення прибутковості сільськогосподарського підприємства ТОВ «Агрокомплекс» в умовах нестабільного ринку необхідно визначити оптимальні обсяги реалізації окремих видів сільськогосподарської продукції та біологічних активів. Це дозволить досягти беззбитковості виробництва та рентабельності продукції.

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Агрокомплекс» передбачає визначення основних економічних показників і оцінку доходів від реалізації окремих видів агропродукції з урахуванням ресурсів та потужностей господарства. Це надасть можливість виявити найприбутковіші напрями діяльності та визначити шляхи підвищення ефективності господарювання.

Зокрема, варто проаналізувати такі показники, як обсяги виробництва та реалізації продукції, її собівартість, ціни реалізації, прибуток (збиток) від реалізації, рівень рентабельності. Такий аналіз дасть змогу виявити сильні та

слабкі сторони підприємства, а також розробити ефективні управлінські рішення щодо оптимізації його фінансово-господарської діяльності (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Економічна ефективність виробництва товарної продукції в ПП «Клекотинське»: ключові показники

Види продукції	Обсяги виробництва, ц	Витрати на виробництво		Виручка від реалізації		Фінансовий результат (прибуток)		Рівень рентабельності, %
		Сума тис. грн	%	Сума тис. грн	%	Сума тис. грн	%	
Пшениця	8150,0	371,3	27,2	733,5	26,3	362,2	25,3	97,5
Ячмінь	6742,0	233,5	17,1	471,9	16,9	238,4	16,7	102
Кукурудза на зерно	1617,1	289,6	21,2	656,1	23,5	366,5	25,6	126,6
Цукрові буряки	748,0	84,5	6,2	187,0	6,7	102,5	7,2	121,3
Соняшник	292,0	156,4	11,5	335,8	12	179,4	12,5	114,7
Соя	128,0	86,9	6,4	179,2	6,4	92,3	6,5	106,2
Молоко	1800,0	65,8	4,8	127,0	4,5	61,2	4,3	93
М'ясо ВРХ	240,0	76,3	5,6	103,2	3,7	26,9	1,9	35,3
Всього	-	1364,3	100	2793,7	100	1429,4	100	104,8

Примітка. Сформовано автором на основі даних підприємства ПП «Клекотинське»

Аналізуючи фінансові результати виробництва різних культур, можна зробити наступні висновки:

1. Виробництво пшениці показує високу ефективність, хоча і має незначний негативний баланс між витратами та доходами. Витрати на виробництво пшениці складають 371,3 тис. грн, а прибуток від реалізації досягає 362,2 тис. грн. Це дозволяє досягти рентабельності виробництва на рівні 97,5%. Висока рентабельність свідчить про перспективність цієї культури, хоча для досягнення прибутковості потрібно знизити витрати.

2. Виробництво ячменю є надзвичайно прибутковим. Витрати на його виробництво складають 233,5 тис. грн, а прибуток від реалізації становить 471,9 тис. грн. Чистий прибуток від виробництва ячменю досягає

238,4 тис. грн, що є значним результатом, і показує, що витрати повністю покриваються, забезпечуючи рентабельність на рівні 102,1%.

3. Виробництво кукурудзи також демонструє високу ефективність, завдяки високій врожайності. Чистий прибуток від її вирощування становить 366,5 тис. грн при витратах у 289,6 тис. грн, що дозволяє отримати рентабельність у розмірі 126,6%. Це свідчить про вигідність виробництва кукурудзи, яке приносить значний прибуток.

4. Вирощування соняшника є також перспективним, оскільки воно приносить 12,5% від загального прибутку підприємства, що еквівалентно 179,4 тис. грн. Рентабельність виробництва соняшника складає 114,7%, що підтверджує високу ефективність цієї культури з точки зору покриття витрат та отримання додаткових прибутків.

Загалом, всі зазначені культури демонструють високу рентабельність і перспективність для підприємства, що підтверджує ефективність їх виробництва та надає можливості для подальшого розвитку та оптимізації агробізнесу. На рисунку 2.4 представлено показники рентабельності основної продукції підприємства.

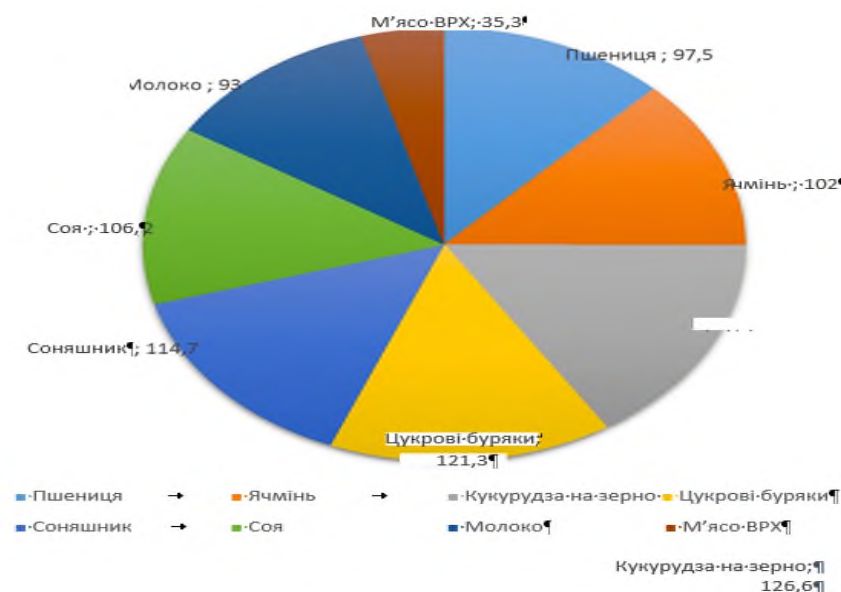

Рис. 2.4. Рівень рентабельності основної продукції ПП «Клектинське» за 2021 рік у %

Примітка. Сформовано автором

Управління прибутком спрямоване на визначення основних чинників, що впливають на його формування, оптимізацію обігу фінансових коштів, а також виявлення й ефективне використання внутрішніх резервів для підвищення фінансової стабільності підприємства. Особливу увагу приділяють пошуку шляхів підвищення рентабельності та раціоналізації витрат. Однак, у зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в країні, прогнозування майбутніх фінансових результатів залишається ймовірнісним. Це зумовлено неможливістю точно спрогнозувати зміни у витратах на виробництво сільськогосподарської продукції, коливання цін на сировину та інші зовнішні фактори, які впливають на формування кінцевих цін і доходів підприємства.

2.2. Оцінка ефективності управління фінансовими результатами ПП «Клекотинське»

Для оцінки ефективності управлінської діяльності на сільськогосподарському підприємстві ТОВ «Агровектор» недостатньо лише аналізувати абсолютну величину отриманого прибутку. Необхідно співвіднести цей прибуток із відповідними показниками для визначення результативності управління. У результаті такого аналізу отримують показник ефективності, або рентабельності.

Рентабельність відображає рівень ефективності фінансової та господарської діяльності підприємства. Цей показник визначається як співвідношення прибутку (операційного, чистого тощо) до ключових економічних величин, таких як обсяг реалізованої продукції, вкладений капітал, понесені витрати або використані ресурси.

Рентабельність капіталу характеризує ефективність його використання, демонструючи рівень прибутковості від вкладених інвестицій. Цей показник обчислюється як співвідношення чистого прибутку до середньої за рік вартості власного капіталу. У свою чергу, рентабельність сукупного капіталу

ілюструє, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку. Іншими словами, вона показує, який обсяг прибутку забезпечує кожна гривня, інвестована в активи. Формула розрахунку цього показника – співвідношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів.

Коефіцієнт рентабельності діяльності визначається шляхом ділення чистого прибутку підприємства на чистий дохід від реалізації продукції, робіт чи послуг. Цей показник відображає загальну ефективність господарської діяльності. Рентабельність активів оцінюється як співвідношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів, що демонструє, скільки прибутку приносить кожна гривня, вкладена в активи. Коефіцієнт рентабельності продукції показує ефективність продажів і обчислюється шляхом ділення чистого прибутку від реалізації на виробничі витрати.

Рентабельність продажів є ключовим індикатором ефективності роботи компанії, який демонструє, скільки операційного прибутку генерується з кожної гривні доходу від реалізації продукції. Цей показник визначається шляхом ділення прибутку на виручку від реалізації.

У таблиці 2.4 наведено результати розрахунку коефіцієнтів рентабельності для ПП «Клекотинське» за період 2019-2021 років.

Таблиця 2.4

Аналіз показників рентабельності ПП «Клекотинське» за 2019-2021рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2019	2020	2021	2020/2019рр	2021/2020рр
Рентабельність власного капіталу	0,06	0,16	0,163	0,1	0,03
Рентабельність сукупного капіталу	0,08	0,24	0,22	0,16	-0,02
Коефіцієнт рентабельності основної діяльності	0,04	0,1	0,09	0,06	-0,01
Коефіцієнт рентабельності активів	0,04	0,1	0,1	0,06	0
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,4	1,2	1,0	0,8	-0,2
Рентабельність продажів	0,4	1,1	0,9	0,7	-0,2

Примітка. Сформовано автором на основі фінансової звітності

Аналізуючи динаміку показників рентабельності ТОВ «Агровектор» за 2019-2021 роки, можна зробити такі висновки:

Рентабельність власного капіталу демонструє позитивну тенденцію. У 2019 році вона становила 6%, а в 2020 році зросла до 16%. Таке збільшення на 10 процентних пунктів свідчить про підвищення ефективності використання залученого капіталу та здатності підприємства генерувати прибуток на кожную гривню вкладеного власного капіталу. Проте в 2021 році цей показник знизився до 3%, що, хоча і є незначним зниженням, все ж вказує на певне погіршення результативності діяльності компанії.

Аналогічна динаміка спостерігається і за показником рентабельності сукупного капіталу. Він зріс з 16% у 2019 році до 24% у 2020 році, але в 2021 році знизився до 22%. Це свідчить, що підприємство ефективно використовує свої активи для отримання прибутку, однак дещо погіршилась віддача від кожної гривні, вкладеної в господарську діяльність.

Таким чином, можна зробити висновок, що в 2019-2020 роках ТОВ «Агровектор» демонструвало тенденцію до підвищення ефективності використання як власного, так і сукупного капіталу. Проте в 2021 році спостерігається певне погіршення результативності діяльності, що потребує більш детального аналізу та пошуку шляхів її оптимізації.

Динаміка рентабельності власного капіталу у 2019-2021 роках показана на рисунку 2.5.

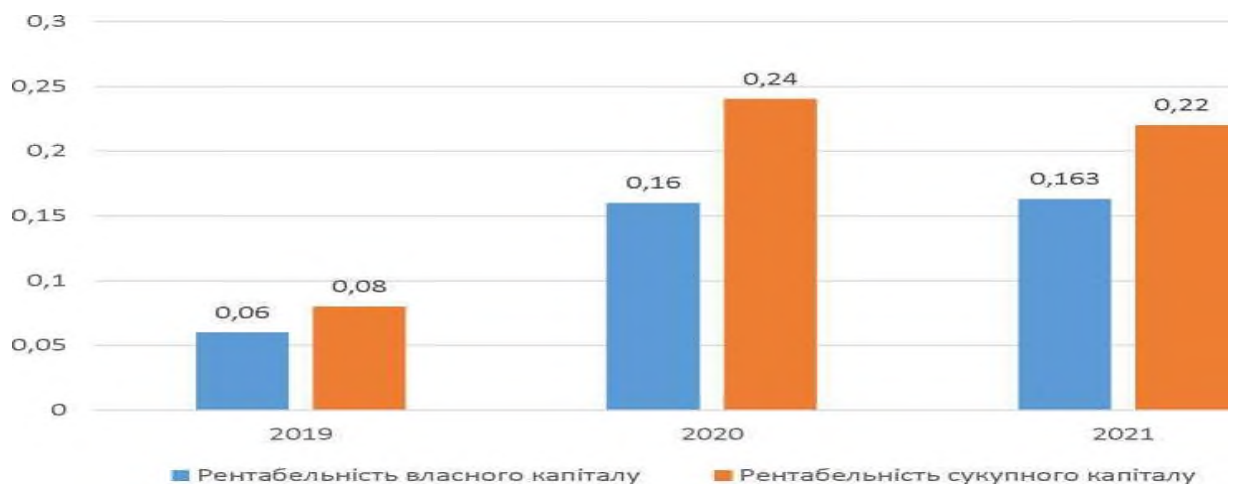

Рис. 2.5 Динаміка показників рентабельності капіталу ПП «Клекотинське» за 2019-2021 рр.

Щодо показників абсолютного відхилення рентабельності власного та сукупного капіталів, то їх динаміку можна розглянути на рис. 2.6.

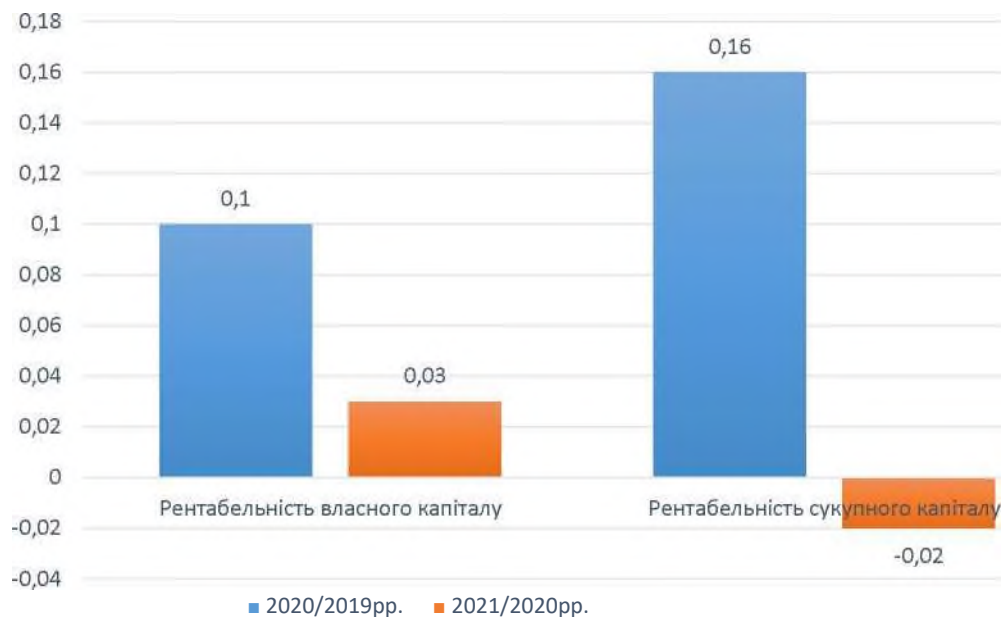

Рис. 2.6 Динаміка показників абсолютного відхилення рентабельності капіталу ПП «Клекотинське» за 2019-2021 рр.

Примітка. Сформовано автором

Рентабельність основної діяльності демонструє позитивну тенденцію. У 2019 році вона становила 4%, а в 2020 році зросла до 10%. Таке збільшення на 6 процентних пунктів свідчить про підвищення ефективності операційної діяльності підприємства та його здатності отримувати прибуток від основних видів діяльності. Проте в 2021 році цей показник знизився до 9%, що, хоча і є незначним зниженням, все ж вказує на певне погіршення результативності операційної діяльності компанії.

Рентабельність активів демонструє позитивну динаміку: у 2019 році вона становила 4%, а вже у 2020 році зросла до 10%, що свідчить про підвищення ефективності використання активів для отримання прибутку. У 2021 році цей показник утримувався на рівні попереднього року, що вказує на збереження стабільності у використанні ресурсів підприємства.

Коефіцієнт рентабельності продукції демонструє стійку тенденцію до зростання: з 0,8 у 2019 році він збільшився до 1,0 у 2021 році. Це вказує на покращення ефективності виробничої діяльності компанії та зростання

прибутковості реалізованої продукції.

Щодо рентабельності продажів, то спостерігається аналогічна позитивна динаміка: показник зріс з 0,4 у 2019 році до 1,1 у 2020 році, проте в 2021 році знизився до 0,9. Таке зниження на 0,2 процентних пункти свідчить про певне погіршення ефективності продажів, але загалом рентабельність продажів залишається на високому рівні.

Отже, проведений аналіз демонструє, що в 2019-2020 роках ТОВ «Агровектор» досягло суттєвого підвищення ефективності операційної, виробничої та збутової діяльності. Проте в 2021 році спостерігається незначне погіршення окремих показників, що потребує ретельного аналізу для пошуку шляхів подальшого підвищення результативності діяльності компанії.

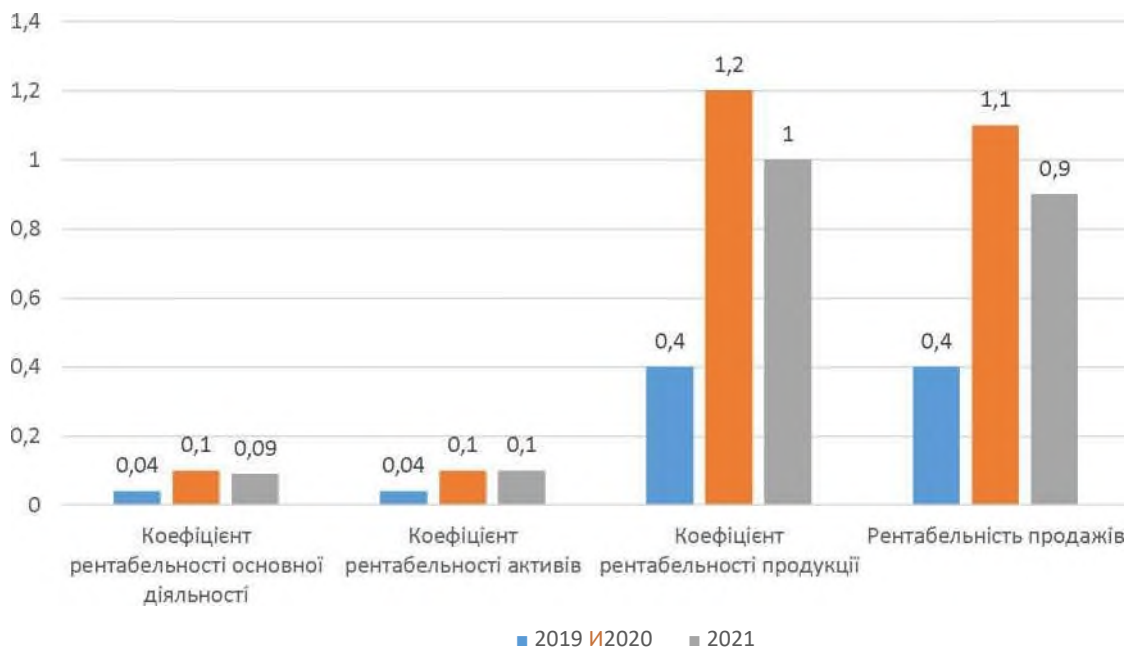

Рис. 2.7 Динаміка показників рентабельності виробничої діяльності ПП «Клекотинське» за 2019-2021 рр.

Примітка. Сформовано автором

Щодо абсолютного відхилення показників рентабельності виробничої діяльності ПП «Клекотинське», то їх динаміку можна розглянути на рис. 2.8.

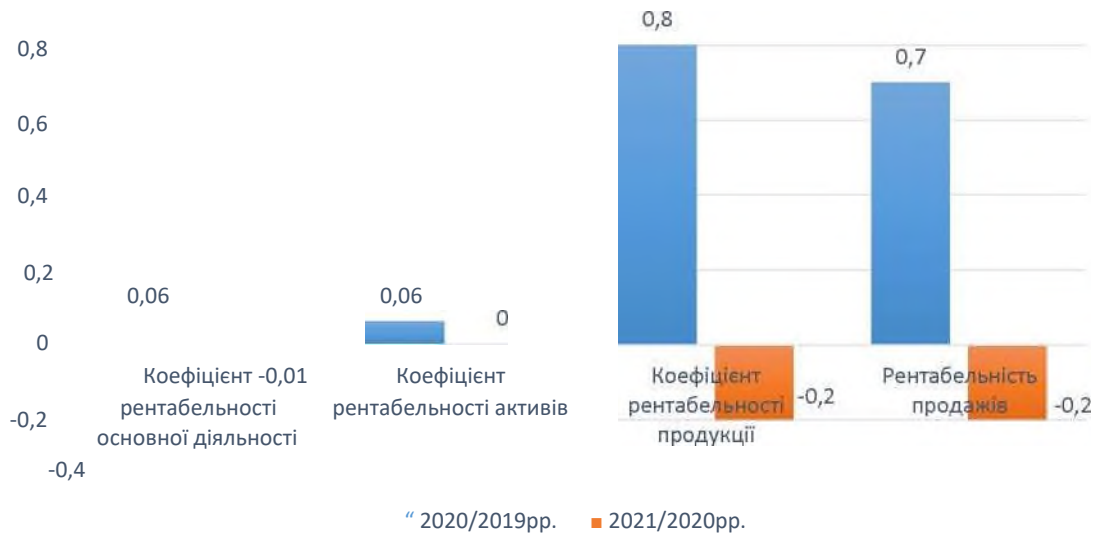

Рис. 2.8 Динаміка абсолютного відхилення показників рентабельності виробничої діяльності ПП «Клекотинське» за 2019-2021 рр.

Примітка. Сформовано автором

Узагальнюючи результати аналізу ефективності управління фінансовими результатами та оцінки фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Агровектор», можна дійти таких висновків:

Підприємство демонструє позитивну динаміку розвитку та характеризується фінансовою стійкістю. Спостерігається збільшення масштабів діяльності компанії, що підтверджується зростанням таких показників, як власний капітал, чистий прибуток та дохід.

Ефективне управління витратами та оптимізація структури капіталу сприяли підвищенню рентабельності основної діяльності, рентабельності активів, рентабельності продукції та рентабельності продажів у 2019-2020 роках. Це свідчить про посилення здатності підприємства генерувати прибуток та ефективно використовувати наявні ресурси.

Незначне погіршення окремих показників рентабельності у 2021 році потребує додаткового аналізу та пошуку шляхів подальшої оптимізації фінансово-господарської діяльності. Проте загалом ТОВ «Агровектор»

демонструє фінансову стійкість та здатність до сталого розвитку.

Ефективне управління процесами формування та використання фінансових результатів підприємства є ключовим чинником його стабільного розвитку та фінансового успіху. Правильно організовані фінансові стратегії не лише сприяють підвищенню прибутковості, але й забезпечують зростання добробуту власників компанії, що відображається в збільшенні їх доходів і активів.

Крім того, ефективне управління фінансами дозволяє суттєво підвищити ринкову вартість компанії, роблячи її більш привабливою для інвесторів та стратегічних партнерів. Важливим результатом цього процесу є створення додаткової грошової вартості, яка може бути спрямована на розвиток нових напрямів діяльності, модернізацію обладнання чи підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Таким чином, грамотний підхід до управління фінансовими результатами не лише зміцнює економічну стійкість компанії, а й сприяє її довгостроковому розвитку в умовах мінливого ринкового середовища.

.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

3.1 Управління фінансовими результатами як інструмент підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва

Управління фінансовими результатами підприємства є одним з основних завдань, що полягає в максимізації прибутку як нагороди за ефективну діяльність, а також у забезпеченні необхідного рівня конкурентоспроможності підприємства в умовах економічної та політичної нестабільності. В умовах, коли економіка країни зіштовхується з подорожчанням сировини та енергоносіїв, коливаннями валютних курсів і зниженням платоспроможності населення, підприємства повинні адаптувати свої стратегії з урахуванням цих факторів для збереження і збільшення прибутку.

Зростання прибутку стає основою для розвитку підприємств, зміцнення фінансових взаємин з партнерами та вирішення соціальних і матеріальних проблем, що в свою чергу створює умови для розширення господарської діяльності і подальшого стимулювання розвитку. Ось чому, максимізація фінансових результатів має прямий вплив на фінансову стабільність та здатність підприємства інвестувати у нові проекти та інфраструктуру.

Основними ознаками, за якими оцінюється ефективність управління фінансовими результатами, є:

- **Абсолютна величина показника фінансового результату**, що відображає чистий прибуток або збиток підприємства.
- **Рівень якості фінансового результату**, що може бути високим, оптимальним, середнім або низьким, і визначає ефективність прийнятих рішень і методів управління.

Фінансовий результат є основним показником ефективності господарської діяльності, який комплексно відображає всі аспекти діяльності підприємства. У фінансових результатах відображаються:

- **Собівартість реалізованої продукції** та її якість;
- **Рівень використання ресурсів** — матеріальних, трудових і фінансових;
- **Технологічні та організаційні особливості виробництва;**
- **Вплив державного регулювання на галузь;**
- **Обсяг реалізації і ціни на продукцію;**
- **Продуктивність праці.**

Управління фінансовими результатами є комплексною системою, що охоплює розробку і впровадження рішень з управління формуванням, розподілом і використанням прибутку підприємства. Це вимагає постійного аналізу змінних умов ринку та внутрішніх процесів для досягнення фінансової стійкості та ефективного використання ресурсів.

На рисунку 3.1 представлено структуру ефективного управління фінансовими результатами за центрами фінансової відповідальності, що впроваджена на рівні ПП «Клекотинське». Ця система дозволяє оптимізувати розподіл обов'язків, чітко окреслити зони відповідальності та забезпечити прозорий контроль за досягненням фінансових показників у різних підрозділах підприємства.

Завдяки такій моделі управління підприємство отримує можливість не лише оцінювати ефективність кожного окремого центру відповідальності, а й своєчасно виявляти проблемні зони, планувати заходи з їх усунення та підвищувати загальну результативність роботи. Ефективна координація фінансових потоків у рамках цієї системи сприяє покращенню фінансової стійкості та зміцненню позицій підприємства на ринку.

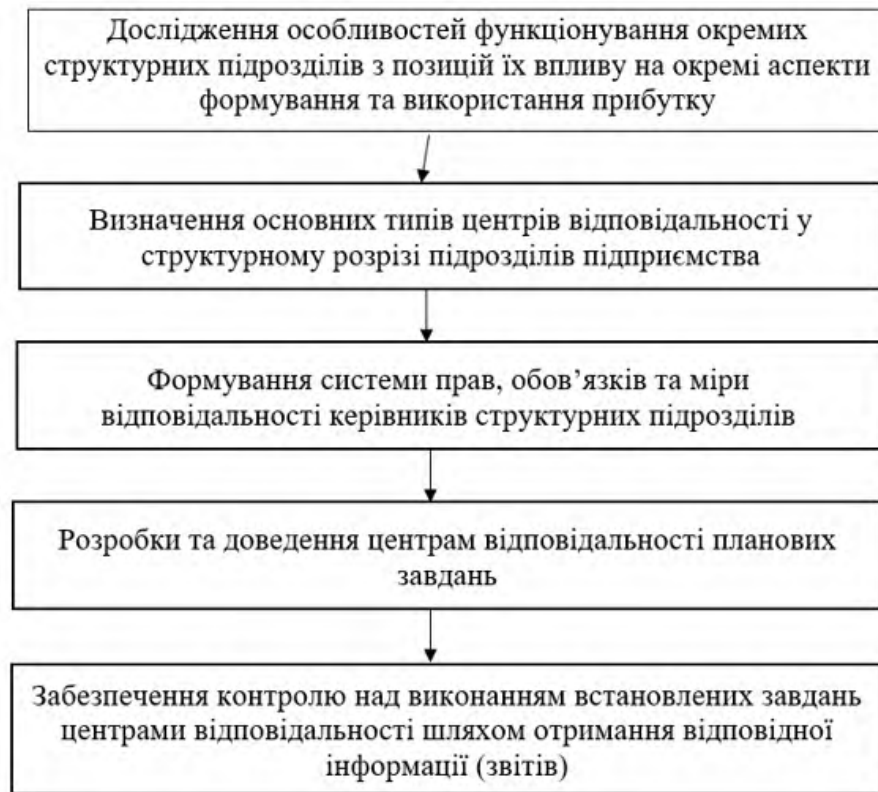

Рис. 3.1. Система ефективного управління фінансовими результатами по центрах фінансової відповідальності на рівні ПП «Клекотинське»

Примітка. Сформовано автором

Головною метою фінансового управління в ПП «Клекотинське» є досягнення максимального рівня прибутковості та створення стабільних економічних переваг для підприємства. Для реалізації цих стратегічних завдань система управління фінансовими результатами повинна забезпечувати вирішення ключових питань, спрямованих на ефективне використання ресурсів та підвищення фінансової стійкості.

1. Підтримка високого рівня якості фінансових результатів підприємства — для забезпечення стабільного фінансового стану.
2. Максимізація величини прибутку — для підвищення фінансової стійкості і можливості інвестування.
3. Забезпечення безперервного зростання ринкової вартості підприємства — для зміцнення позицій на ринку.
4. Формування необхідної величини фінансових ресурсів,

використовуючи прибуток — для забезпечення розвитку та подальшого розширення діяльності.

5. Підвищення ефективності участі персоналу у формуванні та розподілі фінансових результатів — для мотивації і залучення співробітників до фінансової стабільності компанії.

6. Досягнення рівноваги між прибутковістю підприємства та його рівнем ризику — для забезпечення сталості в умовах змінюваних економічних факторів.

Повний аналіз фінансового стану підприємства дозволяє виявити його економічний потенціал та оцінити рівень конкурентоспроможності на ринку. Цей процес слугує важливим джерелом інформації для розробки стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на підвищення ефективності фінансової діяльності та забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Головною метою аналізу фінансового стану ПП «Крекотинське» є своєчасне виявлення слабких місць у фінансовій діяльності, розробка ефективних управлінських заходів для стабілізації ситуації та запобігання потенційній загрозі банкрутства підприємства.

Існують різні підходи до підвищення ефективності діяльності підприємства:

- **Раціональне використання ресурсів** — оптимізація витрат та підвищення продуктивності.
- **Оптимізація поточних витрат** — зниження витрат на виробництво та управлінські процеси.
- **Підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності** — впровадження нових технологій і розширення інвестиційних проектів.
- **Підвищення конкурентоспроможності підприємства** — за рахунок вдосконалення продукції та послуг.
- **Застосування ефективних методів управління фінансовою діяльністю** — для забезпечення фінансової стійкості і розвитку.
- **Мобілізація внутрішніх резервів підприємства** — для підтримки

сталого фінансового стану.

Нерозподілений прибуток можна розділити на дві категорії: явний і неявний. Явні резерви визначаються через ліквідацію непотрібних або надлишкових активів. Проте особливу увагу слід приділити **прихованим резервам**, які представляють частину капіталу, що не відображається в балансі. Приховані резерви можуть бути виявлені шляхом оптимізації використання основних фондів, які не використовуються в роботі, або через застосування зворотного лізингу.

Для покращення фінансового стану підприємства можна також збільшити **вхідні грошові потоки** та зменшити **вихідні грошові потоки**. Вхідні потоки можуть зрости через:

- Продаж частини основних фондів;
- Зростання доходів від продажу продукції.
- Оптимізація та переоформлення дебіторської заборгованості.

Зменшення вихідних потоків можливе через зниження витрат, оптимізацію собівартості продукції та ефективне використання ресурсів.

Управління фінансовими результатами компанії має значний вплив на структуру її капіталу. Зростання прибутку сприяє збільшенню власного капіталу та зміцненню фінансової стійкості, що є важливим для стабільного розвитку підприємств в умовах ринкової економіки.

Основним заходом для покращення фінансового стану ПП «Крекотинське» є збільшення товарообороту. Розмір виручки залежить від двох основних факторів: ціни на продукцію та обсягів реалізації. Для цього необхідно активізувати збутову діяльність та підвищити ефективність процесу реалізації продукції.

Для покращення фінансових результатів ПП «Клекотинське» та збільшення обсягів реалізації варто вжити наступні заходи:

1. Збільшення обсягів реалізованої продукції – за рахунок розширення ринку збуту та покращення маркетингових стратегій.
2. Усунення факторів, що призводять до надмірного використання

фінансових ресурсів на закупівлю матеріалів та інші операційні потреби, спрямоване на ефективне управління витратами та підвищення рівня прибутковості.

3. Ретельний аналіз та перегляд угод із постачальниками, посередниками й покупцями з метою забезпечення більш вигідних умов співпраці, що сприятимуть зміцненню економічних позицій підприємства. Здійснення ефективної цінової політики – встановлення конкурентоспроможних цін, що стимулюють попит без зниження прибутковості.

4. Застосування новітніх технологій – для підвищення якості продукції, зниження витрат та збільшення ефективності виробництва.

5. Дослідження ринку, поведінки споживачів і конкурентів – для виявлення можливостей для збільшення продажів та оптимізації стратегій маркетингу.

6. Активізація збутової діяльності підприємства – через розширення каналів продажу, покращення взаємодії з клієнтами та збільшення маркетингових зусиль.

Оптимізація витрат, ефективне використання виробничих ресурсів та грамотна цінова політика дозволяють покращити виробничу та економічну ефективність підприємства. Водночас, маркетинг відіграє важливу роль у збільшенні прибутку, оскільки без належної організації маркетингової діяльності навіть нові і потенційно конкурентоспроможні продукти можуть не знайти попиту на ринку. Тому в сучасних умовах підприємствам варто приділяти більше уваги маркетинговим стратегіям та інструментам для забезпечення стійкого зростання і розвитку.

Для збільшення прибутку компаніям необхідно використовувати відповідні стратегії ціноутворення. Ціна повинна відображати суспільно необхідні витрати на виробництво та продаж товарів, а також враховувати вимоги до їх споживання, продуктивності, якості та платоспроможності. Точність розрахунку ціни значною мірою визначає розмір прибутку,

ліквідність і платоспроможність бізнесу, а також його фінансове становище.

Результати аналізу можуть вимагати прийняття важливих управлінських рішень. Згідно з розробленою політикою, компанія вирішує одну з найскладніших задач — управління прибутком. Політика управління прибутком орієнтована на реалізацію стратегічних цілей підприємства, підвищення його ринкової вартості, формування стабільної фінансової бази та задоволення ключових інтересів власників і працівників. Основні завдання в цій сфері включають: максимізацію обсягів валового прибутку шляхом оптимізації виробничих і комерційних процесів; раціональне розподілення отриманого прибутку, що забезпечує баланс між реінвестиціями в розвиток підприємства та виплатами на користь власників.

Стратегія підприємства пов'язана з визначенням основних цілей його діяльності. У більшості випадків головною метою є досягнення певного рівня рентабельності вкладеного капіталу і, як наслідок, певного обсягу чистого прибутку.

Рівень прибутку підприємства визначається співвідношенням отриманих доходів і витрат, пов'язаних із їхнім отриманням. Доходи та витрати формуються під впливом обсягів реалізованої продукції, асортиментного різноманіття, ефективності цінової стратегії, а також доступності й раціонального використання ресурсів.

Перший етап передбачає встановлення цільового рівня прибутку підприємства, який визначається з урахуванням стадії його життєвого циклу, стратегічних цілей і специфічних умов діяльності. Важливо розуміти, що кожен елемент обороту впливає як на формування доходів, так і на зростання витрат у торговельному бізнесі, визначаючи його фінансову результативність.

Це збільшення називається граничним доходом і граничними витратами. Велика різниця між доходами та витратами вказує на зростання прибутку компанії. Коли граничний дохід і граничні витрати рівні, на цьому етапі досягається максимальний прибуток. На другому етапі стратегічного обговорення визначається оборот, який забезпечить досягнення цільового

прибутку. Для цього розраховується необхідний оборот, що відповідає попиту на товари та наявності оборотних ресурсів (закупівля товарів, можливості торгової компанії, її структура, кількість співробітників і продуктивність праці).

Формування категоріальної політики підприємства (етап 3) має бути орієнтоване на оптимальну структуру товарної групи, що відповідає структурі суспільного попиту.

Раціональність цінової політики (етап 4) полягає у визначенні найкращої ціни для продажу товару, що дозволяє досягти найбільшого обороту і, відповідно, максимального прибутку.

Формування ресурсної політики підприємства (етап 5) передбачає використання ресурсів для забезпечення досягнення бажаного результату з мінімальними витратами.

Шостий і сьомий етапи стратегічного розвитку стосуються управління сукупними доходами та поточними витратами торгового підприємства. Розробка стратегії включає визначення можливих (фактичних) доходів і витрат протягом планованого періоду. Порівняння дозволяє оцінити можливий розмір прибутку корпорації.

На восьмому етапі проводиться зіставлення прогнозованого розміру прибутку із запланованим цільовим показником. У разі, якщо прогнозований прибуток відповідає або перевищує цільове значення, затверджується стратегічний план реалізації поставлених цілей.

Впровадження (етап 9) передбачає моніторинг процесу впровадження. Якщо мета не досягнута, необхідно визначити резерв прибутку, який можна збільшити за рахунок раціонального використання ресурсів, зниження витрат, збільшення доходу або коригування (зменшення) планованої суми прибутку.

Таким чином, політика управління прибутком відіграє ключову роль у діяльності будь-якого підприємства, забезпечуючи зростання його фінансових результатів і досягнення стратегічних цілей розвитку компанії [53].

Щоб визначити шляхи підвищення рентабельності, важливо зрозуміти

причини її нестабільності, для чого вивчаються показники звітного та попереднього періоду. Зазвичай базою для порівняння служить попередній рік або квартал, коли дохід був високим і стабільним. Порівнюючи два коефіцієнти руху, можна оцінити, як змінилася рентабельність підприємства.

Існує кілька основних груп показників рентабельності, що використовуються в різних сферах виробництва та бізнесу:

1. **Рентабельність продукції або послуги:** Це показник, який характеризує ефективність використання ресурсів підприємства, відображаючи співвідношення чистого прибутку, отриманого від певної продукції чи послуги, до витрат на їхнє виробництво. Його можна розраховувати як для підприємства загалом, так і для окремих товарів чи послуг, що дозволяє оцінити економічну доцільність кожного напрямку діяльності.

2. **Рентабельність підприємства:** Це більш загальна група показників, яка охоплює фінансову ефективність всієї компанії. Вона включає показники, які допомагають оцінити загальну прибутковість бізнесу, проаналізувати його здатність до генерації прибутку та оцінити його потенціал для залучення інвестицій. Ці показники є важливими для потенційних інвесторів і власників підприємства, оскільки вони дають загальну картину фінансового стану.

3. **Рентабельність активів:** Це набір показників, який вказує на ефективність використання різних ресурсів підприємства, таких як кредитні та власні фінансові вкладення. Він дозволяє оцінити, як адекватно використовуються активи для генерування прибутку. Це важливо для розуміння ефективності управління фінансовими та матеріальними ресурсами підприємства.

Якщо показник прибутковості низький або негативний, існує кілька способів підвищити ефективність роботи компанії, щоб задовольнити потреби власників бізнесу та інвесторів.

По-перше, необхідно збільшити виробничі потужності, або закупивши

нове обладнання, або вдосконаливши існуюче, щоб збільшити виробництво і збільшити прибуток.

По-друге, використання новітніх технологій в обладнанні дозволяє підвищити продуктивність праці, знижуючи необхідність у великих трудових ресурсах. В результаті це не лише дозволяє заощадити кошти на оплату праці, але й забезпечує високий рівень автоматизації процесів, що також сприяє зменшенню помилок і підвищенню якості продукції. Підвищення якості продукції має прямий вплив на збільшення купівельного попиту, що, в свою чергу, веде до збільшення обсягів продажів і зміцнення позицій на ринку.

По-третє, зменшення собівартості продукції можна досягти шляхом співпраці з постачальниками, які пропонують сировину та товари для перепродажу на більш вигідних фінансових і договірних умовах. Це дозволяє оптимізувати витрати на сировину та інші ресурси, знижуючи загальні витрати підприємства. Однак зниження витрат повинно бути збалансоване з високою якістю продукту, оскільки низька якість може вплинути на репутацію компанії і знизити попит на продукцію.

Ще одним важливим аспектом є розробка і вдосконалення маркетингової політики компанії. Це може бути потужним інструментом для збільшення продажів і прибутковості бізнесу. Успішна маркетингова стратегія дозволяє значно покращити впізнаваність бренду, залучити нових клієнтів та зберегти лояльність існуючих. Впровадження ефективних маркетингових кампаній може кардинально змінити фінансові результати компанії, дозволяючи їй виходити на нові ринки і розширювати свою клієнтську базу.

Формулювання корпоративної маркетингової стратегії є ключовим процесом, що передбачає розробку та реалізацію загального плану дій компанії для досягнення ефективного використання ресурсів на цільовому ринку. Цей процес включає визначення, які продукти або стратегічні напрямки повинні бути освоєні бізнесом, і як це здійснити. Основними завданнями при формуванні маркетингової стратегії є:

1. **Визначення цілей та напрямків корпоративної діяльності** — для

забезпечення відповідності маркетингових зусиль загальній стратегії підприємства.

2. **Координація різних напрямків діяльності** — для інтеграції маркетингової стратегії з іншими функціональними аспектами бізнесу.
3. **Оцінка сильних і слабких сторін компанії, можливостей і загроз на ринку** — для більш точного визначення конкурентних переваг та слабких місць.
4. **Визначення альтернатив розвитку** — для вибору оптимальних напрямків діяльності, що відповідають загальним цілям підприємства.
5. **Створення умов для ефективного розповсюдження продукції** — для максимізації досягнення цільової аудиторії.
6. **Оцінка результатів маркетингової діяльності** — для корекції стратегії та підвищення її ефективності.

Маркетингова стратегія є логічною структурою, через яку компанія вирішує свої маркетингові завдання. Вона включає чітке визначення цільового ринку, склад маркетингу та вартості продукції. Маркетингові стратегії, в свою чергу, залежать від маркетингових цілей, які повинні бути чіткими, визначеними в термінах часу та простору.

Основні типи маркетингових стратегій включають:

- **Стратегія "Ціна-кількість"** — спрямована на зниження цін та збільшення обсягів продажів завдяки масштабному виробництву стандартизованих товарів. Ця стратегія зазвичай застосовується для масових товарів на широкому ринку через ефективні методи виробництва, що дозволяють знижувати витрати.
- **Стратегія "Переваги"** — полягає в створенні або використанні стійкої конкурентної переваги шляхом вдосконалення технології виробництва, послуг чи логістики, що дозволяє компанії запропонувати унікальні характеристики продуктів (диференційований маркетинг).

Для вибору оптимальної маркетингової стратегії необхідно узгодити її з загальними цілями підприємства, щоб не виникало суперечностей між

маркетинговими та загальними напрямками розвитку бізнесу. На вибір стратегії також впливають позиція компанії на ринку, наявні ресурси, а також рівень виробничих та маркетингових витрат.

ВИСНОВКИ

Ваші спостереження щодо ключової ролі фінансових результатів у діяльності ТОВ «Агровектор» є цілком слушними. Справді, забезпечення позитивного фінансового результату та пошук шляхів його збільшення є одним з основних пріоритетів сучасного підприємства.

Фінансові результати, відображені у фінансово-економічних показниках, не лише характеризують фінансовий стан компанії, але й визначають її економічний потенціал та перспективи розвитку. Прибуток, як основний фінансовий результат, є джерелом нарощення фінансових ресурсів та забезпечення стійкого функціонування підприємства.

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Агровектор» за 2019-2021 роки підтверджує, що компанія характеризується достатнім рівнем фінансової незалежності. Коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами та інші індикатори знаходяться в межах нормативних значень, що свідчить про здатність підприємства до самофінансування та стабільного розвитку.

Позитивною тенденцією є зменшення коефіцієнта фінансового ризику, що відображає зниження залежності компанії від позикових джерел фінансування. Водночас, коефіцієнт поточної ліквідності, хоч і перебуває в допустимих межах, потребує подальшого підвищення для забезпечення більш ефективного управління оборотним капіталом.

Загалом, проведений фінансовий аналіз дає підстави стверджувати, що ТОВ «Агровектор» є фінансово стійким та платоспроможним підприємством, здатним генерувати достатній обсяг прибутку для забезпечення власного розвитку та зростання добробуту власників.

Фінансові результати відіграють ключову роль у визначенні ефективності та перспектив розвитку ТОВ «Агровектор». Пропоную детальніше розглянути деякі важливі аспекти, висвітлені у Вашому повідомленні.

Коефіцієнт оборотності запасів - важливий індикатор ліквідності та

операційної ефективності підприємства. Зменшення даного показника у 2020 році на 0,17 може свідчити про відносне накопичення запасів або зниження попиту на продукцію. Натомість, зростання коефіцієнта до 3,08 у 2021 році вказує на покращення управління оборотними активами та підвищення ринкової активності підприємства.

Аналіз доступних фінансових інструментів для залучення інвестицій в аграрному секторі дає змогу виокремити як зовнішні (акредитиви, факторинг, облігації), так і внутрішні (лізинг, аграрні розписки, банківські кредити) джерела фінансування. Ефективне використання цього арсеналу фінансових рішень дозволить ТОВ «Агровектор» диверсифікувати канали залучення капіталу та оптимізувати структуру фінансування.

Попри виклики, спричинені нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні, уряд України продовжує надавати суттєву підтримку аграрному сектору. Зокрема, впровадження програми «Доступні кредити 5-7-9%» дозволило залучити значні обсяги фінансування для фермерів на пільгових умовах. Це створює сприятливі можливості для ТОВ «Агровектор» щодо розширення власної діяльності та підвищення конкурентоспроможності.

Для подальшого покращення фінансових результатів підприємства пропонуються наступні заходи: нарощення обсягів виробництва, ефективна цінова політика, впровадження новітніх технологій, активізація збутової діяльності, оптимізація витрат. Впровадження цих заходів забезпечить ТОВ «Агровектор» зміцнити свої конкурентні позиції та забезпечити стабільне зростання прибутковості.

Загалом, аналіз фінансових результатів та фінансової стійкості ТОВ «Агровектор» підтверджує, що підприємство має достатній потенціал для ефективного функціонування та розвитку в умовах динамічного ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова Т.В. Систематизація показників моніторингу фінансових результатів на підприємстві. Бізнес Інформ. 2019. № 6. С. 127-132.
2. Ареф'єва О., Пілецька С., Лістрова М. Формування конкурентної стратегії підприємства в системі антикризового управління. Економіка та суспільство. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-35>
3. Балановська Т.І., Гоголя О.П., Кубіцький С.О., Михайліченко М.В., Троян А.В. Управління організацією: навч. посіб. Київ. 2021. 464 с.
4. Башинська І. О., Новак Н. Г. Ефективне управління проектами підприємства. Інфраструктура ринку. 2017. № 6. С. 75- 78.
5. Бугайчук В., Грабчук І., Аляб'єва В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. Економіка та суспільство. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-84>
6. Гайбура Ю.А. Моніторинг фінансових результатів: сутність і підходи. Причорноморські економічні студії. 2018. № 28(2). С. 101–105.
7. Галушка В. Теоретико-методичні засади управління проектами. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 7. С. 430-434.
8. Гармаш Р.Б. Стратегії розвитку промислових підприємств у світлі глобалізаційних процесів. Академічні візії. 2023. Вип. 17.
9. Гончаров Ю.В., Лапчик Ю.Ю. Удосконалення стратегії розвитку підприємства. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2014. № 1. С. 193–199.
10. Гудзинський О. Д. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. Київ. 2020. 313 с.
11. Дикань В.Л., Зубенко В.О., Маковоз О.В., Токмакова І.В., Шраменко О.В. Стратегічне управління: навч. посіб. Київ. 2019. 272 с.
12. Драган О. І., Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Управління конкурентоспроможністю: навч. посіб. Харків. 2020. 340 с.
13. Довгань Л.Є., Малик І.П., Мохонько Г.А., Шкробот М.В. Менеджмент організації. Київ. 2017. 271 с.

14. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І. П. Управління проектами: навч. посіб. Київ. 2017. 420 с.
15. Должанський І. В., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємств: навч. посіб. Київ. 2016. 384 с.
16. Зось-Кіор М. В., Калюжний С. О. Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 23-27.
17. Єпіфанова І.Ю., Ревенко В.С. Особливості управління фінансовим результатом від операційної діяльності підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 2. С. 160–166.
18. Воронкова А. Е., Калюжна В.І., Отенко В.І. Управлінські рішення у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства: організаційний аспект: монографія. Харків. 2018. 512 с.
19. Воронюк, Т. А. Лучик, О.І. Формування механізму конкурентоспроможності на підприємстві як керованого процесу. Український журнал прикладної економіки. 2019. № 3. С. 139-148
20. Вакульчик О. М. Протасова Є. В., Нечаєва А. А. Фінансовий результат підприємства: економічна сутність, особливості визначення та аналізу. Бізнеснавігатор. 2019. Вип. 1. С. 162-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_1_35.
21. Ліхоносова Г. С., Лазебна І. Р. Організаційні засади обліку та аудиту фінансових результатів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 25, Ч. 1. С. 144-148.
22. Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. Львів. 2022. 220 с.
23. Куцик В. І., Лупак Р. Л. Моделювання конкурентних позицій підприємств реального сектора економіки на внутрішньому ринку. Бізнес Інформ. 2017. № 12. С. 244-249
24. Кравчук Г. Дослідження проблем формування фінансових результатів. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2020. № 1. С. 193–203.

25. Сазонова Т. О., Даниленко В. В. Застосування психологічних методів управління персоналом підприємства в конкурентних умовах господарювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. № 29. С.142-147.

26. Мицак О., Ковтун Н., Лихач О. Удосконалення механізму управління фінансовими результатами підприємства. Галицький економічний вісник. Тернопіль : ТНТУ, 2019. Том 56. №1. С. 115–122.

27. Миколенко, І., & Дігтяр, В. (2021). Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства. Економіка та суспільство, (32). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-17>

28. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів. Київ. Наш Формат. 2020. 424 с

29. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

30. Орликовський М.О., Гришковець В.В., Зелінський Р.С., Мордюк В.В. Управління прибутком підприємства як умова його ефективного функціонування. Агросвіт. 2020. № 1. С. 96–102.

31. Олійник Н. Конкурентоспроможність підприємства як визначальна характеристика ефективності його функціонування. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. № 2. С. 3-12.

32. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 5. С. 162-168.

33. Щербанюк О.М. Управління прибутком підприємств України в сучасних умовах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 8. С. 157–164

34. Юхименко П. Конкурентоспроможність підприємства: підручник. Київ. 2021. 320 с.

35. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.

Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173- 180.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35.

36. Яворський А.А. Управління фінансовим станом підприємства в кризових умовах. Економіка і суспільство. 2016. Випуск 6. С. 242–248.

37. Vasylytsiv T., Irtysheva I., Lupak R., Popadynets N., Shyshkova Y., Boiko Y., Ishchenko O. (2020), Economy's innovative technological competitiveness: Decomposition, methodic of analysis and priorities of public policy. Management Science Letters. Vol. 10. No. 13. P. 3173-3182.

38. Yermakov, O. Yu. and Sudomyr, M. R. (2019), Organizational and economic mechanism of growth of competitive resistance of agricultural enterprises, Kyiv, Ukraine. 180 c.